

Tony Oursler: Ik denk dat we ons in een grote culturele black-out bevinden

Interview

zaterdag 29 november 2014

Amsterdam | In het oudste gebouw van Amsterdam projecteert Tony Oursler deze winter pratende gezichten op de muren, het plafond en de glas-in-loodramen. Kunstbeeld spreekt hem in de Oude Kerk over deze specifieke locatie voor kunst en de implicaties van het digitale tijdperk: “We gaan een fascinerend probleem krijgen met de manier waarop de computer onze identiteit beïnvloedt.”

Het werk van Tony Oursler is heel herkenbaar: hij projecteert gezichten op poppen of andere oppervlaktes. In zijn atelier in New York filmt hij acteurs (nooit bekende acteurs) die Ourslers teksten schreeuwen, fluisteren, mompelen of voordragen. De projecties van die gezichten op poppen of muren zorgen voor een eng effect. Iets wat niet leeft, zoals een pop, lijkt soms tegen jou, soms tegen niemand in het bijzonder te raaskallen. In Nederland zijn deze zwevende hoofden onder meer te vinden in de collecties van het Van Abbemuseum en De Pont.

Op 26 november opende Ourslers eerste solo-expositie sinds bijna twintig jaar in Nederland: ‘1/O underflow’ is te zien in de Oude Kerk. Op de badkuip van het Stedelijk Museum Amsterdam wordt eveneens een werk van Oursler geprojecteerd. Ik spreek Tony Oursler nadat ik zijn tentoonstelling heb bezocht ([bekijk het beeldverslag hier](#)).

Sorry dat mijn handen zo koud zijn, het is nogal fris hier.

“Holy crap, het is inderdaad koud. Maar met een jas aan gaat het wel.”

Is dit uw eerste tentoonstelling in een kerk?

“Ik geloof van wel. De kerk bood interessante uitdagingen. Maar uiteindelijk was het voor mij het beste om de kerk op een bepaalde manier te vergeten, om het te gebruiken als een gewone kunstruimte.”

Dus u hebt het kerkelijke aspect van de kerk genegeerd?

“Op een bepaalde manier, ja. De kerk is perfect zonder de kunst. Don’t fight the church. Het is de uitdaging om erachter te komen wat het mét de kunst kan zijn. Gedurende de afgelopen eeuwen zijn de oppervlakten van de kerk geëvolueerd: afbeeldingen zijn weggehaald [tijdens de beeldenstorm, maar ook tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen de kunstwerken werden verplaatst om ze te beschermen -red.], sommige zijn teruggeplaatst of herschikt. De oppervlaktes zijn dus in beweging en daar wilde ik mee communiceren. Daarom wilde ik de oppervlaktes van de kerk gebruiken.”

In het persbericht staat dat u de kerk probeert te ‘hacken’. Wat bedoelt u daarmee?

(gniffelt) “Nou, een hacker gaat ergens in en gebruikt het systeem. Hij infiltreert, gebruikt het systeem op een andere manier. En wat ik hier doe is vergelijkbaar: ik vul de kerk met een andere iconografie, met andere beelden, andere geluiden en andere stemmen. De term ‘hacken’ bedoel ik poëtisch, want ik wil het hebben over onze overgang naar het digitale tijdperk. Ik wil proberen te begrijpen wat de implicaties van dat tijdperk zouden kunnen zijn. Hiervoor begin ik met Alan Turing. Ik gebruik zijn leven als een soort allegorie voor het digitale tijdperk waarin wij leven. Turings meest opvallende en concrete uitvinding is het besturingssysteem.”

"Ik vul de kerk met andere beelden, andere geluiden en andere stemmen"

Welke elementen van Alan Turings leven of uitvinding komen terug in de expositie?

“Er zit een stukje Alan Turing in jouw telefoon, in iedere computer. Vóór Alan Turing kon een machine één ding doen. De ene computer kon tapijten maken, en de andere computer

kon vergelijkingen uitrekenen. Turings idee was om een soort brein te maken dat al deze dingen kon. Hij geloofde dat een machine ook kan denken, dat er geen verschil is tussen een brein en een machine. Dat is voor veel mensen een beangstigend radicaal concept, dat je niet speciaal bent, dat je bewustzijn te vermenigvuldigen is door een machine. We gaan een fascinerend probleem krijgen met de manier waarop computergebruik effect heeft op onze identiteit.”

Waar kan ik Turing terugzien in de expositie?

“Elementen van Turings leven komen aan bod in deze tentoonstelling, inclusief het tragische einde van zijn leven [Turing werd in 1952 gearresteerd wegens homoseksuele handelingen en veroordeeld tot chemische castratie. Twee jaar later pleegde hij zelfmoord -red.]. Op het glas-in-loodraam spreken acteurs teksten uit de film Sneeuwwitje, het verhaal dat Turing inspireerde bij zijn dood [naar verluidt heeft Alan Turing zelfmoord gepleegd door een met cyanide ingespoten appel te eten -red.]. De appel verschijnt in de projectie en je ziet meteen de relevantie van het logo van Apple. Ook is er een religieus aspect, met het Hof van Eden. Dus er is een soort poëtische overlapping van elementen waarvan ik hoop dat ze evident worden voor de bezoekers als ze door de kerk lopen.”

"Het lijkt erop dat veel in de digitale wereld gericht is op escapisme"

Soms zie ik de link met Turing niet, zoals bij de vrouw die wordt geprojecteerd op de koorbank.

“De tentoonstelling gaat niet over Turing, hij vormde slechts de basis van de tentoonstelling, hij is onderdeel van het ensemble. In de tentoonstelling komen verschillende personages voor. Er is een hiërarchie van verschillende soorten energieverbruikers in de video-installaties. Er zijn tijdverspillers, er zijn hackers, dat zijn mensen die hulpbronnen nemen, en er zijn makers. De projectie van de vrouw op de stoel in het koor is een *maker*, ze is een soort dichter. Dat is de beste positie om te bekleden in een cultuur. Natuurlijk denk ik er zo over als kunstenaar. Ik denk dat iets bijdragen iets goeds is dat vergeten wordt in de digitale wereld. In de virtuele wereld is het moeilijk om te definiëren wat werk is. Ik geloof in het maken van iets, of het nou een gedicht is, een gebaar of een 3d-geprint object, in plaats van een consument of een fantast zijn. Het lijkt erop dat veel in de digitale wereld gericht is op escapisme. Dat is verloren tijd, een black-out. Ik denk dat we ons in een grote culturele black-out bevinden.”

"Ik denk dat we ons in een grote culturele black-out bevinden"

Is dat wat u in de tentoonstelling duidelijk probeert te maken?

“Deels.. ja... en door met jou te praten. Maar ik werk niet didactisch, in mijn kunstwerken liggen de conclusies die ik zelf heb getrokken en zojuist met jou heb gedeeld er niet zo dik bovenop. Het verschil tussen kunst en popcultuur is dat kunst je geen antwoorden geeft, alleen vragen stelt waar je als kijker mee aan de slag kunt. Ik hoop dat mensen naar de kerk komen en dat doen. En ik hoop dat ze warme kleren aantrekken. Haha, nee hoor, het is niet zó erg.”

[Bekijk het beeldverslag van deze expositie hier](#)

Tony Oursler, 'I/O underflow'

26 nov. 2014 t/m 29 mrt. 2015

Oude Kerk, Amsterdam

www.oudekerk.nl

Tekst en foto's: **Sophia Zürcher**

Vond je het interessant om dit interview te lezen?

[In iedere editie van Kunstbeeld staan minstens drie interviews met Kunstbeeld. Naar de aanbiedingen >>](#)

Nieuws - Standaard pagina